

Nicaraguas barn hungrar efter böcker

Ann-Britt Sternfeldt,

San Juan del Sur, Nicaragua

Nicaragua är ett mycket fattigt land. Man har även en av de största inkomstskillnaderna i världen. Trots löften om att utrota analfabetismen är den ännu hög, över 30 procent ute på landsbygden. Och med dagens regering förväntas inga större förändringar, utan de hopp som finns är främst privata initiativ. Ett av dem är San Juan del Sur Biblioteca Pública y Móvil.

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Ingå bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

► När hotellägare Jane Mirandette (från US) satte upp en boklånehörna för sina gäster i turistorten San Juan del Sur, i sydöstra Nicaragua, upptäckte hon hur människor bland lokalbefolkningen smög sig in för att se på böckerna. Hon förstod att det fanns ett enormt behov bakom nyfikenheten och bestämde sig för att hjälpa befolkningen, framförallt barnen, med deras hunger efter böcker och kunskap. Lånebibliotek i Nicaragua har hittills varit få och bristfälliga. De allmänna folkbiblioteken har ofta såväl små boksamlingar som restriktiva låneregler. Bibliotek med lite bättre resurser är främst referensbibliotek för studenter och forskare där böckerna måste läsas på plats. En situation som hindrar många människor från att få hålla en bok i sin hand. I San Juan del Sur fanns ingetdera, men med Jane Mirandettes hjälp fick staden sitt första bibliotek år 2001. Ett ordentligt lånebibliotek utan hindrande restriktioner. Som stöd och ram för verksamheten formades en NGO, ”The Hester J. Hodgson Libraries for All”, som idag står bakom fem lånebibliotek ute i landet. Alla med den viktiga mobila verksamheten som levererar böcker och annan service till mer avlägsna samhällen ute på landsbygden.

Mobilt lånebibliotek

Biblioteket i San Juan del Sur tog redan från början på sig ett aktivt socialt ansvar med den mobila verksamheten, ”Projecto Movil”, som ett drivande verktyg. Projecto Movil fungerar som ett mobilt lånebibliotek men har också som mål att erbjuda viktig samhällsservice som fattiga människor ute på landsbygden annars inte har tillgång till. Som till exempel information om tandhygien och hälsa. Hälsoaspekter kan handla om rening av vatten, såväl som mödravård och veneriska sjukdomar. Projektet kan även informera om frågor som husdjurskötsel. Om djurs behov, om hur man reducerar risker för

sjukdomsspridning, och andra säkerhetsfrågor i samband med djurhållning.

Projecto Movil som bedrivs tre dagar i veckan levererar böcker till över 4 900 lånekortsinnehavare i 31 samhällen utanför San Juan del Sur. Det man kallar för ”Library in a Box”. Den största gruppen låntagare är barn mellan 8 och 13 år, men även föräldrar och lärare är regelbundna låntagare. Varje barn och förälder får låna 2 böcker åt gången, medan lärare får låna 10. I brist på skolböcker använder lärarna ofta låneböcker i sin undervisning. Bibliotekspersonalen följer noga vissa rutiner för att hålla ordning på böcker och låntagare. När låntagare registrerar sig får de ett lånekort, en bibliotekskasse i vilken de uppmanas att bära sina böcker, och ett bokmärke som förklarar låneverksamhetens regler. Ibland kan lånekorten vara ganska tomma, eftersom det i många samhällen inte finns några adresser och ingen telefon. Men även om den målgrupp som Projecto Movil vänder sig till är fattig, och för vilken böcker är en spännande lyx, så är det inte ofta som böcker försvinner.

- Låntagarna är för det mesta ansvarsfulla, säger Vincete Pavon, ansvarig för bibliotekets mobila verksamhet i San Juan del Sur. Och de flesta skador som uppstår beror helt enkelt på att böckerna slits ut, då vårt begränsade antal innebär en ständig cirkulering.

De bladdrar och bladdrar

Trots att jag är en främling, en blond västerlänning till på köpet, så ägnas jag inget större intresse när jag följer med till en av skolorna som Projecto Movil besöker. Jag har helt enkelt för stor konkurrens. I form av lådor med böcker. Som barnen hungrigt dyker ned i. Och de bladdrar och bladdrar. Som om de inte kan få nog. Och jag tänker spontant på mammans och mina ständiga promenader till biblioteket när jag var liten. På det utbud som fanns. Och hur självklart det var. Men inte här, i Nicaragua.

När jag tar del i en av aktiviteterna som ordnas är barnen däremot mer nyfikna på mig. Och det är nästan med vördnad de ser på pysselsakerna vi plockar fram. Barnen ska få göra sig varstitt mjukisdjur, en rund liten figur med ben och ögon. Nu är jag lika novis som barnen när det gäller att göra mjukisdjur, men det gör ingenting. Det viktiga är inte att vara duktig utan att göra något tillsammans. Att ge barnen uppmärksamhet och stimulans. Och att visa dem på möjligheter att själva vara med och skapa. Med målet att väcka deras egen inneboende kreativitet.

- Aktiviteter är en väsentlig del i vår service, och de är alltid uppskattade, om det så handlar om sport, hantverk eller pedagogiska lekar, säger Vincete Pavon. Vi är noga med att erbjuda aktiviteter som främjar positiva värden, som teamarbete, positivt ledarskap och att dela med sig. Det är viktigt att aktiviteterna kan inkludera olika åldrar såväl som både flickor och pojkar. Vi strävar också efter ”hållbara” aktiviteter, sådant som kan upprepas, som eleverna själva sedan kan utföra. Därför undviker vi att använda avancerade tekniska hjälpmedel som skolorna och barnen inte har tillgång till i sin vardag. Vad vi önskar är att aktiviteter ska kunna bli självgenererande med lite tid och stöd.

Kvällstid

Utöver aktiviteter direkt riktade till barn i skolorna erbjuder biblioteksverksamheten även aktiviteter under kvällstid. Ett viktigt exempel är den engelskaundervisning som ges till både barn och vuxna några kvällar i veckan. Nicaragua har en växande turistindustri som man hoppas ska kunna ge arbetstillfällen till lokalbefolkningen om de kan engelska.

Oavsett många andra viktiga frågor är det ändå lässtimulering som är kärnan i bibliotekets aktiva verksamhet. Därmed har man regelbundet sagostunder för de

mindre barnen, och läsecirklar för de som redan kan läsa. Man har även producerat ett informationsblad till föräldrar med förslag på aktiviteter som kan stimulera ett läsintresse hos barn. Nu är emellertid föräldrars aktiva deltagande långt ifrån självklart, av flera orsaker, men framförallt kan det vara svårt att ge rätt stöd om man själv inte kan läsa. En situation som ibland leder till en omvänd rollfördelning. Det blir istället barnen som stimulerar föräldrarna till att lära sig läsa.

Nu är det inte heller enbart i hemmiljön som det kan vara avsaknad på stimulans. Det handlar även om att överbrygga kulturella och traditionella brister. Nicaragua är ingen läsande nation, här finns inte den litteraturtradition som många andra länder har. Något som delvis kan förklaras av en historia av fattigdom, analfabetism, diktatur och krig. Under 1980-talet efter att diktator Somoza avsatts och det blivit fred i landet skedde ett visst uppsving på kulturfronten. Flera inspirerande initiativ och projekt tog fart, i takt med att internationellt stöd rullade in. Men trenden höll inte i sig. Den nationella politiken uppfyllde inte vad den lovat, istället

bis #3 2010

har regeringen nu monterat ned en del av det man tidigare uppnått. En utveckling som förstärks av den globala ekonomiska lågkonjunkturen och sinande internationellt stöd (som exempel har Sverige nu helt fasat ut sitt bistånd).

Beroende av privata initiativ

Om Nicaragua ska utrota analfabetismen och bli ett läsande folk måste landets regering ge mer stöd och medel till lämpliga institutioner. Som det nu ser ut är man i mycket beroende av privata initiativ. Som San Juan del Sur Biblioteca Pública y Móvil, som genom ”The Hester J. Hodgson Libraries for All” kontinuerligt söker pengar och böcker från olika håll. Och volontärer som kan bidra med tid och kunskap. Ideell arbetskraft har stor betydelse för vad man hinner med att göra, och för vad man kan lära ut. Alla volontärer har olika bakgrund, och man är öppen för att låta volontärer lära ut vad helst de är bra på. Så länge det ligger i linje med projektets värderingar.

- Det finns hur mycket som helst att göra, behovet av kunskap är enormt, säger Jane Mirandette. Men vi jobbar på och vi gör framsteg hela tiden. Mycket tack vara barnen själva, de är sådana otroliga inspiratörer. Deras lust och nyfikenhet, deras entusiasm och fascination över att lära och läsa, det ger oss energi att jobba vidare. Och har man en gång sett glädjen i ett barns ögon när det första gången håller i en bok, då vill man se det igen, och igen.

Jag vet att det är massor som projektet behöver men jag kan ändå inte låta bli att fråga Jane om det är något man behöver mer än något annat. Svaret kommer utan minsta tvekan:

- Spanska böcker. Och åter spanska böcker. Det är vad vi främst behöver.

Artikelförfattaren är frilansjournalist och nås via anna@sternfeldt.se
Vill du läsa mer och kanske stödja projektet, se: www.sjdsbiblioteca.org/
Jane Mirandette nås på janem101@aol.com

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/>
Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.